

**ΑΝΤΟΥΑΝ
ΝΤΕ ΣΕΝΤ-ΕΞΙΠΕΡΙ**

ΠΟΛΕΜΙΚΟΣ ΠΛΟΤΟΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: PILOTE DE GUERRE
ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Πολεμικός πιλότος**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Antoine de Saint-Exupéry
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Νίνα Παπασταύρου
ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Κατερίνα Δουρίδα
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μερσίνα Λαδοπούλου

© Antoine de Saint-Exupéry, 1942
© Φωτογραφιών εξωφύλλου: Neil Holden/Arcangel Images,
javarman/www.shutterstock.com
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

Πρώτη έκδοση: Φεβρουάριος 1996
Δεύτερη έκδοση: Φεβρουάριος 2015

Έντυπη έκδοση ISBN 978-960-274-150-4
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-1156-9

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr • www.psychogios.gr

PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoi Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr • www.psychogios.gr

ΑΝΤΟΥΑΝ
ΝΤΕ ΣΕΝΤ-ΕΞΙΠΕΡΙ

πολεμικός
πιλότος

*Μετάφραση:
Νίνα Παπασταύρου*

Στον σμήναρχο Αλιά, σε όλους τους συναδέλφους μου της Μοίρας Αναγνώρισης 2/33, και ειδικότερα στον σμηναγό παρατηρητή Μορό και στους υποσμηναγούς παρατηρητές Αζάμπρο και Ντιτέρτο, που υπήρξαν, κατά σειρά, οι σύντροφοί μου σε όλες τις πτήσεις μου στις πολεμικές επιχειρήσεις των ετών 1939-1940, και των οποίων είμαι, για όλη μου τη ζωή, ο πιστός φίλος.

1

ΟΝΕΙΡΕΥΟΜΑΙ – ΧΩΡΙΣ ΑΜΦΙΒΟΛΙΑ. Είμαι δεκαπέ-
ντε χρόνων και βρίσκομαι στο κολέγιο. Λύνω, με υπο-
μονή, μια γεωμετρική άσκηση. Ακουμπώντας σ' αυτό το μαύ-
ρο γραφείο, χειρίζομαι με σύνεση διαβήτες, χάρακες, μοι-
ρογνωμόνια. Είμαι επιμελής και φρόνιμος. Κοντά μου οι
συμμαθητές μου μιλούν χαμηλόφωνα. Ένας απ' αυτούς γρά-
φει αριθμούς στον μαυροπίνακα. Μερικοί άλλοι, λιγότερο
σοβαροί, παίζουν μπριτζ. Κάθε τόσο βυθίζομαι περισσότερο
στο όνειρο και ρίχνω μια ματιά απ' το παράθυρο. Το κλα-
δί ενός δέντρου σαλεύει απαλά στη λιακάδα. Κοιτάζω έξω
εδώ και αρκετή ώρα. Είμαι απρόσεκτος μαθητής... Νιώθω
ευχαρίστηση απολαμβάνοντας αυτό τον ήλιο, όπως κι απο-
λαμβάνοντας αυτή την παιδική μυρωδιά του θρανίου, της κι-
μωλίας, του μαυροπίνακα. Κλείνομαι με τόση ευχαρίστηση
σ' αυτή την καλοπροφυλαγμένη παιδικότητα! Το ξέρω κα-
λά: προηγούνται τα παιδικά χρόνια, το κολέγιο, οι συμμα-
θητές και ύστερα έρχονται οι εξετάσεις. Με τις οποίες γί-

νεσαι κάτοχος ενός πτυχίου. Με τις οποίες περνάς, με καρδιά σφιγμένη, κάποια πύλη, πέρα από την οποία γίνεσαι μονομιάς άνδρας. Τότε το βήμα σου γίνεται πιο βαρύ πάνω στη γη. Αρχίζεις τον δρόμο σου στη ζωή. Τα πρώτα βήματα στον δρόμο σου. Θα δοκιμάσεις επιτέλους τα όπλα σου ενάντια σε πραγματικούς αντιπάλους. Θα χρησιμοποιήσεις τον χάρκα, τον γνώμονα, τον διαβήτη, για να χτίσεις τον κόσμο ή για να νικήσεις τους εχθρούς. Τέρμα τα παιχνίδια!

Ξέρω πως, συνήθως, ένα κολεγιόπαιδο δε φοβάται ν' αντιμετωπίσει τη ζωή. Ένα κολεγιόπαιδο φλέγεται από ανυπομονησία. Τα βάσανα, οι κίνδυνοι, οι πίκρες της ζωής ενός άνδρα δεν τρομάζουν ένα κολεγιόπαιδο.

Να, όμως, που εγώ είμαι ένα παράξενο κολεγιόπαιδο. Ένα κολεγιόπαιδο που έχει επίγνωση της ευτυχίας του και που δε βιάζεται τόσο να αντιμετωπίσει τη ζωή...

Ο Ντιτέρτρ περνά. Του φωνάζω:

«Κάτσε εκεί. Θα σου κάνω ένα κόλπο με την τράπουλα...»

Και νιώθω ευτυχής που του βρίσκω τον άσο σπαθί στα χαρτιά του.

Απέναντί μου, πάνω σ' ένα μαύρο γραφείο σαν το δικό μου, κάθεται ο Ντιτέρτρ, με τα πόδια να κρέμονται. Γελάει. Χαμογελώ κι εγώ με μετριοφροσύνη. Ο Πενικό έρχεται κοντά μας και βάζει το χέρι του στον ώμο μου:

«Λοιπόν, παλιόφιλε;»

Πόσο τρυφερά είν' όλα αυτά, Θεέ μου!

Ένας επιστάτης (είναι επιστάτης;...) ανοίγει την πόρτα για να καλέσει δυο συμμαθητές. Αφήνουν τον χάρκα τους,

τον διαβήτη τους, σηκώνονται και βγαίνουν. Τους παρακολουθούμε με το βλέμμα. Το κολέγιο τελείωσε γι' αυτούς. Τους αμολάνε στη ζωή. Οι γνώσεις τους θα χρησιμεύσουν. Θα προσπαθήσουν, ως άνδρες, να δοκιμάσουν τις συνταγές των υπολογισμών τους πάνω στους αντιπάλους τους. Παράξενο κολέγιο, απ' το οποίο καθένας φεύγει με τη σειρά του. Και χωρίς πολλούς πολλούς αποχαιρετισμούς. Αυτοί οι δυο συμμαθητές ούτε που γύρισαν να μας κοιτάξουν. Ωστόσο, τα τυχερά της ζωής μπορεί να τους πάνε ίσως πιο μακριά κι από την Κίνα. Τόσο μακριά! Όταν η ζωή, μετά το κολέγιο, διασκορπίζει τους ανθρώπους, μπορούν να ορκιστούν πως θα ξαναϊδωθούν; Εμείς οι άλλοι, που διαβιούμε ακόμα στη ζεστή ειρήνη του επωαστηρίου, σκύβουμε το κεφάλι...

«Άκου, Ντιτέρτρ, απόψε...»

Αλλά η ίδια πόρτα ανοίγει για δεύτερη φορά. Ακούγεται σαν απόφαση δικαστηρίου:

«Ο σμηναγός ντε Σεντ-Εξιπερί και ο υποσμηναγός Ντιτέρτρ στον διοικητή».

Το κολέγιο τελείωσε. Έτσι είναι η ζωή...

«Εσύ ήξερες πως ήταν η σειρά μας;»

«Ο Πενικό πέταξε σήμερα το πρωί».

Για να μας καλούν σημαίνει πως φεύγουμε δίχως άλλο σε αποστολή. Βρισκόμαστε στα τέλη Μαΐου, σε πλήρη υποχώρηση, σε απόλυτη καταστροφή. Θυσιάζουν άσκοπα τα πληρώματα, το ίδιο σαν να προσπαθούσαν να σβήσουν μια πυρκαγιά στο δάσος αδειάζοντας στις φλόγες ποτήρια με νερό. Πώς να ζυγιάσεις τους κινδύνους όταν όλα καταρρέουν; Απομένουν για ολόκληρη τη Γαλλία πενήντα πληρώ-

ματα αναγνώρισης. Πενήντα πληρώματα τριών ανδρών το καθένα, από τα οποία, είκοσι τρία σ' εμάς, στη Μοίρα 2/33. Σε τρεις βδομάδες χάσαμε δεκαεφτά πληρώματα από τα είκοσι τρία. Λιώσαμε σαν το κερί. Είπα χτες στον υπολοχαγό Γκαβουάιγ:

«Θα τα δούμε αυτά μετά τον πόλεμο».

Και ο υποσημηναγός Γκαβουάιγ μου απάντησε:

«Μήπως έχετε την απαίτηση, σημηναγέ μου, να ζείτε μετά τον πόλεμο;»

Ο Γκαβουάιγ δεν αστειευόταν. Ξέρουμε πολύ καλά πως δεν μπορούμε να κάνουμε αλλιώς παρά να πέσουμε στη φωτιά, ακόμα κι αν αυτό είναι ανώφελο. Είμαστε πενήντα, για ολόκληρη τη Γαλλία. Στους ώμους μας βασιζεται όλη η στρατηγική του γαλλικού στρατού! Πρόκειται για ένα μεγάλο δάσος που καίγεται και για μερικά ποτήρια νερού που πρέπει να θυσιάσουν για να τη σβήσουν: θα τα θυσιάσουν.

Σωστό. Σκέφτεται κανείς να παραπονεθεί; Άκουσε ποτέ κανείς από μας να δίνεται άλλη απάντηση, εκτός από τα «καλώς, κύριε διοικητά», «μάλιστα, κύριε διοικητά», «ευχαριστώ, κύριε διοικητά», «βεβαίως, κύριε διοικητά»; Υπάρχει, όμως, μια εντύπωση που κυριαρχεί πάνω απ' όλες τις άλλες τώρα που τελειώνει αυτός ο πόλεμος. Η εντύπωση του παραλόγου. Όλα τριζούν γύρω μας. Όλα βουλιάζουν. Τόσο ολοκληρωτικά, που κι αυτός ο θάνατος φαίνεται παράλογος. Έχει χάσει τη σοβαρότητά του ο θάνατος μέσα σ' αυτή την αναμπουμπούλα...

Μπαίνουμε στο γραφείο του σημηναρχου Αλιά.

«Καλημέρα, Σεντ-Εξιπερί. Καλημέρα, Ντιτέρτο. Καθίστε».

Καθόμαστε. Ο διοικητής απλώνει έναν χάρτη στο τραπέζι και στρέφεται στον φρουρό:

«Πήγαινε και φέρε μου το μετεωρολογικό δελτίο».

Ύστερα χτυπάει νευρικά το τραπέζι με το μολύβι του. Τον κοιτάζω. Τα χαρακτηριστικά του προσώπου του είναι τραβηγμένα. Δεν έχει κοιμηθεί. Πηγαινοερχόταν με τ' αυτοκίνητο για να βρει ένα άφαντο επιτελείο, το επιτελείο της μεραρχίας, το επιτελείο της υπομεραρχίας... Προσπάθησε να αγωνιστεί ενάντια στις αποθήκες που δεν παρέδιδαν ανταλλακτικά. Παρέμεινε αποκλεισμένος στον δρόμο από απερίγραπτα μπουλιαρίσματα. Επέβλεψε επίσης την τελευταία μας μετακόμιση, την τελευταία μας μεταφορά, γιατί αλλάζουμε βάση σαν φουκαράδες που τους κυνηγάει ένας αμείλικτος δικαστικός κλητήρας. Ο Αλιά κατάφερε κάθε φορά να σώξει τα αεροπλάνα, τα καμμόνια και δέκα τόνους υλικού. Διαισθανόμαστε, όμως, πως είναι πια εξαντλημένος, στα πρόθυρα νευρικής κατάρρευσης.

«Ε λοιπόν, ορίστε...»

Εξακολουθεί να χτυπάει το τραπέζι με το μολύβι του και δε μας κοιτάζει.

«Είναι πολύ δυσάρεστο...»

Σηκώνει έπειτα τους ώμους του.

«Είναι μια δυσάρεστη αποστολή. Αλλά επιμένουν στο επιτελείο. Επιμένουν φορτικά... Το συζήτησα, επιμένουν όμως... Έτσι είναι».

Ο Ντιτέρτ κι εγώ κοιτάζουμε απ' το παράθυρο τον ήρεμο ουρανό. Ακούω τις κόττες να κακαρίζουν, γιατί το γραφείο του διοικητή βρίσκεται σ' ένα αγρόκτημα, όπως και η αίθουσα πληροφοριών βρίσκεται σ' ένα σχολείο. Δε θ' αντι-

παρατάξω το καλοκαίρι, τα φρούτα που ωριμάζουν, τα κοτόπουλα που μεγαλώνουν, τα στάχυα που ψηλώνουν, ενώ ο θάνατος βρίσκεται τόσο κοντά. Δε βλέπω ως προς τι η ηρεμία του καλοκαιριού θα εναντιωνόταν στον θάνατο, ούτε απέναντι σε τι η γλυκύτητα των πραγμάτων θα γινόταν ειρωνεία. Μου έρχεται, όμως, μια αόριστη ιδέα: «Πρόκειται για ένα καλοκαίρι που ξεχαρβαλώνεται. Ένα καλοκαίρι αχρηστεμένο...» Είδα αλωνιστικές και θεριστικές μηχανές παρατημένες. Στα χαντάκια των δρόμων αυτοκίνητα ακινητοποιημένα από βλάβες. Χωριά χωρίς κατοίκους. Η βρύση ενός εγκαταλειμμένου χωριού άφηνε το νερό της να τρέχει, να χύνεται. Το καθαρό νερό της, που τόσο κόπο είχε στοιχίσει στους ανθρώπους, γινόταν βούρκος. Και ξαφνικά μου 'ρθε μια παράλογη ιδέα: η ιδέα των χαλασμένων ρολογιών. Ρολόγια στις εκκλησίες των χωριών. Ρολόγια των σταθμών. Εκκρεμή σε άδεια σπίτια. Και μέσα σ' εκείνη την περιπέτεια του φευγάτου ρολογά, αυτά τα νεκρά ρολόγια, ίδιες οστεοθήκες. Ο πόλεμος... Δεν κουρδίζουν πια τα ρολόγια. Δε μαζεύουν πια τα κοκκινογούλια. Δεν επιδιορθώνουν πια τα βαγόνια. Και το νερό, που το έπαιρναν για να ξεδιψάσουν και για να πλένουν τις ωραίες κυριακάτικες δαντέλες των γυναικών, γίνεται βουρκάδι μπροστά στην εκκλησία. Και πεθαίνεις καλοκαιριάτικα...

Είναι σαν να είμαι άρρωστος. Και ο γιατρός να έρχεται και να μου λέει: «Η κατάσταση είναι πράγματι ανησυχητική...» Θα έπρεπε λοιπόν να σκεφτώ τον συμβολαιογράφο, αυτούς που μένουν... Ο Ντιτέρι κι εγώ κατανοήσαμε σαφώς πως πρόκειται για αποστολή αυτοκτονίας.

«Παίρνοντας υπόψη τις παρούσες συνθήκες», συμπλη-

ρώνει ο διοικητής, «δεν μπορούμε να πολυλογαριάσουμε τον κίνδυνο...»

Βεβαίως. «Να μην πολυλογαριάσουμε». Κανένας δεν έχει άδικο. Ούτε εμείς που μελαγχολήσαμε. Ούτε ο διοικητής που νιώθει άσχημα. Ούτε το επιτελείο που δίνει διαταγές. Ο διοικητής στραβομουτσουνιάζει γιατί αυτές οι διαταγές είναι παράλογες. Το ξέρουμε και εμείς αλλά και το επιτελείο το ξέρει. Δίνει διαταγές επειδή πρέπει να δώσει διαταγές. Όταν γίνεται πόλεμος το επιτελείο δίνει διαταγές. Τις εμπιστεύεται σε ωραίους ιππείς, ή σε κάτι πιο σύγχρονο, σε μοτοσυκλετιστές. Εκεί όπου βασίλευε η αναμπουμπούλα και η απελπισία, καθένας απ' αυτούς τους όμορφους καβαλάρηδες ξεκαβαλικεύει από ένα άλογο που αφήνει πίσω του καπνό. Δείχνει το μέλλον, σαν το άστρο των μάγων. Κομίζει την αλήθεια. Και οι διαταγές ξαναχτίζουν τον κόσμο.

Αυτό είναι το διάγραμμα του πολέμου. Η όλη εικόνα σε χρώμα πολέμου. Και καθένας προσπαθεί, όσο καλύτερα μπορεί, ευλαβικά, να κάνει τον πόλεμο να μοιάζει με πόλεμο. Καθένας προσπαθεί να εφαρμόζει σωστά τους κανόνες. Ίσως τότε μπορεί να ευδοκήσει αυτός ο πόλεμος να μοιάσει με πόλεμο.

Γι' αυτό και θυσιάζουν χωρίς συγκεκριμένη επιδίωξη τα πληρώματα: για να μοιάσει με πόλεμο. Κανένας δεν παραδέχεται πως αυτός ο πόλεμος δε μοιάζει σε οτιδήποτε, πως σε τίποτα δεν υπάρχει λογική, πως δεν καθορίζεται από κανένα διάγραμμα, πως τραβάνε –όλο σοβαρότητα– σπάγκους που δε συνδέονται πια με τις μαριονέτες. Τα επιτελεία στέλνουν όλο πεποίθηση αυτές τις διαταγές που δε φτάνουν πουθενά. Απαιτούν από μας πληροφορίες που είναι αδύνατο να

συγκεντρώσουμε. Η αεροπορία δεν μπορεί να αναλάβει το βάρος να εξηγήσει τον πόλεμο στα επιτελεία. Η αεροπορία, με τις παρατηρήσεις της, δεν μπορεί άλλο παρά να κάνει υποθέσεις. Δεν είναι μόνο υποθέσεις όμως πια. Και, στην ουσία, ζητάει από καμιά πενηνταριά πληρώματα να διαμορφώσουν ένα πρόσωπο για έναν πόλεμο ο οποίος δεν έχει πρόσωπο. Απευθύνονται σ' εμάς και σε χαρτορίχτρες. Κοιτάζω τον Ντιτέρτο, τον παρατηρητή-χαρτορίχτρα μου. Έλεγε χτες σ' έναν σμήναρχο: «Και τι να κάνω πετώντας δέκα μέτρα πάνω απ' το έδαφος και με πεντακόσια τριάντα χιλιόμετρα την ώρα, ώστε να σας εντοπίσω τις θέσεις;» «Μα τι λέτε! Θα καταλάβετε πολύ καλά αν σας χτυπούν από κάτω! Αν ναι, οι θέσεις είναι γερμανικές».

«Το διασκέδασα με την καρδιά μου», είπε ο Ντιτέρτο μετά τη συζήτηση.

Δεδομένου ότι οι Γάλλοι στρατιώτες δεν είδαν ποτέ γαλλικά αεροπλάνα. Είναι καμιά χιλιάδα, διασκορπισμένα από τη Δουνκέρκη ως την Αλσατία. Θα λέγαμε, πιο σωστά, πως είναι χαμένα στο άπειρο. Και έτσι, όταν περνά στο μέτωπο κανένα αεροπλάνο, είναι στα σίγουρα γερμανικό και πρέπει να βάλουν τα δυνατά τους να το καταρρίψουν πριν ξαμολήσει τις βόμβες του. Ο θόρυβος του κινητήρα του και μόνο αρκεί για να κάνει τα πολυβόλα και τ' αντιαεροπορικά να βάλλουν απανωτά.

«Με τέτοια μέθοδο», πρόσθεσε ο Ντιτέρτο, «θα είναι πολύτιμες οι πληροφορίες τους!»

Και καταλαβαίνει κανείς γιατί, σ' ένα πολεμικό διάγραμμα, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι πληροφορίες!...

Ναι, αλλά κι ο πόλεμος έχει ξεχαρβαλωθεί.

Ευτυχώς –το ξέρουμε πολύ καλά– δε θα δώσουν καμιά σημασία στις πληροφορίες μας. Δε θα μπορούμε να τις διαβιάσουμε. Οι δρόμοι είναι κλειστοί απ’ τα μπουλιαρίσματα. Τα τηλέφωνα δε δουλεύουν. Το επιτελείο θα έχει μετακινηθεί βιαστικά. Τις σημαντικές πληροφορίες για τη θέση του εχθρού είναι ο ίδιος ο εχθρός που θα τις δώσει. Πριν από λίγες μέρες συζητούσαμε κοντά στη Λαόν για την πιθανή θέση των γραμμών. Στέλνουμε έναν σύνδεσμο στον στρατηγό. Στα μισά του δρόμου μεταξύ της βάσης μας και του στρατηγού, το αυτοκίνητο του συνδέσμου πέφτει πάνω σ’ έναν οδοστρωτήρα σταματημένο καταμεσής του δρόμου, πίσω απ’ τον οποίο καλύπτονταν δύο τεθωρακισμένα. Ο σύνδεσμος κάνει στροφή εκατόν ογδόντα μοιρών. Η ριπή, όμως, ενός πολυβόλου τον σκοτώνει επιτόπου και τραυματίζει τον οδηγό του. Τα τεθωρακισμένα είναι γερμανικά.

Κατά βάθος, το επιτελείο μοιάζει μ’ έναν παίκτη του μπριτζ που θα τον ρωτούσαν από ένα διπλανό δωμάτιο: «Τι να την κάνω την ντάμα μπαστούνι που κρατάω;» Ο άλλος θα σηκωνε τους ώμους του. Μην έχοντας δει τίποτε απ’ το παιχνίδι, τι να απαντήσει;

Ένα επιτελείο, όμως, δεν έχει δικαίωμα να σηκώσει τους ώμους. Αν ελέγχει ακόμα μερικά στοιχεία, πρέπει να τα χρησιμοποιήσει έτσι ώστε να τα έχει στο χέρι ανά πάσα στιγμή, δοκιμάζοντας όλες τις πιθανότητες όσο διαρκεί ο πόλεμος. Έστω και στα τυφλά, πρέπει να κινηθεί και να κινήσει.

Είναι, όμως, δύσκολο να δώσεις έναν ρόλο, έτσι, στην τύχη, σε μια ντάμα μπαστούνι. Διαπιστώσαμε ήδη, με έκπλη-

ξη στην αρχή και κατόπιν σαν μια πραγματικότητα που θα μπορούσαμε να έχουμε προβλέψει, πως, όταν αρχίζει η κατάρρευση, λείπει η δουλειά. Πιστεύουν πως ο νικημένος κατακλύζεται από μια πληθώρα προβλημάτων και πως, για να τα λύσει, αναγκάζεται να χρησιμοποιήσει, ως τα έσχατα όρια, το πεζικό του, το πυροβολικό του, τα τανκ του, τα αεροπλάνα του... Μα η ήττα σε κάνει να αγνοείς τα πάντα πια απ' το παιχνίδι. Δεν ξέρεις πώς να χρησιμοποιήσεις τα τανκ, τα αεροπλάνα, την ντάμα μπαστούνι... Τη ρίχνεις, έτσι, στην τύχη, στο τραπέζι, αφού έχεις σπάσει το κεφάλι σου για να της βρεις έναν ρόλο αποτελεσματικό. Η αναταραχή είναι που βασιλεύει και όχι ο πυρετός. Ο πυρετός περιβάλλει μόνο τη νίκη. Η νίκη οργανώνει, η νίκη οικοδομεί. Και καθένας προσπαθεί να προσθέσει το λιθαράκι του.

Η ήττα, όμως, βουλιάζει τους ανθρώπους σε μια ατιμόσφαιρα ασυναρτησίας, πλήξης και, πάνω απ' όλα, ματαιότητας.

Γιατί, καταρχήν, είναι μάταιες οι αποστολές που απαιτούν από μας. Γίνονται πιο μάταιες ημέρα με την ημέρα. Πιο αιματηρές και πιο μάταιες. Αυτοί που δίνουν τις διαταγές δεν έχουν άλλα μέσα για ν' ανακόψουν την κατολίσθηση του βουνού απ' το να ρίξουν και τα τελευταία τους ατού στο τραπέζι.

Ο Ντιτέρτο και εγώ είμαστε ατού κι ακούμε τον διοικητή. Μας αναπτύσσει το απογευματινό πρόγραμμα. Μας στέλνει να πετάξουμε σε εφτακόσια μέτρα ύψος πάνω απ' τους όρχους των τανκ της περιοχής του Αράς και να επιστρέψουμε πραγματοποιώντας μια μεγάλη διαδρομή σε ύψος δέκα χιλιάδων μέτρων, με τον ίδιο τόνο φωνής που θα χρησιμοποιούσε για να μας πει:

«Θα πάρετε λοιπόν τον δεύτερο δρόμο δεξιά, ίσαμε τη γωνιά της πρώτης πλατείας. Υπάρχει εκεί ένα καπνοπωλείο απ' όπου θα μου αγοράσετε σπίρτα...»

«Μάλιστα, κύριε διοικητά».

Ούτε περισσότερο ούτε λιγότερο χρήσιμη η αποστολή. Ούτε περισσότερο ούτε λιγότερο λυρική η γλώσσα που την προσδιορίζει.

Λέω μέσα μου: «Αποστολή επί σφαγήν». Σκέφτομαι... Σκέφτομαι πολλά πράγματα. Θα περιμένω τη νύχτα, αν είμαι ζωντανός, για να σκεφτώ. Μα ζωντανός... Όταν η αποστολή είναι εύκολη, γυρίζω – μία στις τρεις. Όταν είναι κάπως «δυσάρεστη», είναι πιο δύσκολο φυσικά να γυρίσεις. Και εδώ, στο γραφείο του διοικητή, ο θάνατος δε μου φαίνεται ούτε μεγαλοπρεπής, ούτε ηρωικός, ούτε σπαρακτικός. Δεν είναι παρά σημάδι σύγχυσης και ανακατωσούρας. Η αναγνωριστική Μοίρα θα μας χάσει όπως χάνονται αποσκευές στην ανακατωσούρα ενός σιδηροδρομικού σταθμού.

Και δεν είναι ότι δε σκέφτομαι τον θάνατο, τον πόλεμο, τη θυσία, τη Γαλλία, οτιδήποτε, μα μου λείπει η κατευθυντήρια αντίληψη, η σαφής έκφραση. Σκέφτομαι με αντιφάσεις. Η αλήθεια μου είναι κατατμημένη σε κομμάτια, που δεν μπορώ να τα δω παρά το ένα μετά το άλλο. Αν είμαι ζωντανός, θα περιμένω τη νύχτα για να σκεφτώ. Τη νύχτα την πολυαγαπημένη. Τη νύχτα η λογική κοιμάται και δεν υπάρχουν παρά μόνο τα πράγματα. Αυτά που έχουν πράγματι σημασία ξαναπαίρνουν τη μορφή τους, επιζούν απ' τις καταστροφές των αναλύσεων της ημέρας. Ο άνθρωπος ενώνει ξανά τα κομμάτια του και ξαναγίνεται ήρεμο δέντρο.

Η ημέρα ανήκει στα του νοικοκυρέματος αλλά η νύχτα

Ξαναβρίσκει την Αγάπη. Γιατί η Αγάπη είναι μεγαλύτερη απ' αυτό το κύμα των λέξεων. Και ο άνδρας ακουμπά στο περβάζι του παραθύρου του, κάτω απ' τ' αστέρια, υπεύθυνος ξανά για τα παιδιά, για το ψωμί, για τον ύπνο της γυναίκας του που ξεκουράζεται εκεί, τόσο εύθραυστη, λεπτή και εφήμερη. Την αγάπη δεν την αμφισβητείς. Υπάρχει. Να 'ρθει η νύχτα, για να μου φανερώσει και εμένα κάτι που ν' αξίζει την αγάπη! Για να σκεφτώ τον πολιτισμό, την τύχη του ανθρώπου, τη γεύση της φιλίας στη χώρα μου. Για να ευχηθώ να υπηρετήσω κάποια υπέρτατη αλήθεια, παρόλο που είναι, ίσως, ανέκφραστη ακόμα...

Για την ώρα μοιάζω ολότελα με χριστιανό που τον έχει εγκαταλείψει η χάρη του Θεού. Θα παίξω τον ρόλο μου, με τον Ντιτέρο, τίμια, αυτό είναι σίγουρο· μα έτσι όπως περισώζουν τις θρησκείες, τα δόγματα, όταν δεν έχουν πια περιεχόμενο. Όταν ο Θεός έχει αποσυρθεί. Θα περιμένω τη νύχτα, αν μπορέσω να βρισκομαι ακόμα στη ζωή, για να πάω να περπατήσω λίγο στον μεγάλο δρόμο που διασχίζει το χωριό μας, τυλιγμένος στη μοναξιά μου, που τόσο μ' αρέσει, για να κατανοήσω γιατί πρέπει να πεθάνω.

Και δεν είναι ότι δε σκέφτομαι τον θάνατο, τον πόλεμο, τη θυσία, τη Γαλλία, οτιδήποτε, μα μου λείπει η κατευθυντήρια αντίληψη, η σαφής έκφραση. Σκέφτομαι με αντιφάσεις. Η αλήθεια μου είναι κατατμημένη σε κομμάτια, που δεν μπορώ να τα δω παρά το ένα μετά το άλλο. Αν είμαι ζωντανός, θα περιμένω τη νύχτα για να σκεφτώ. Τη νύχτα την πολυαγαπημένη. Τη νύχτα η λογική κομμάτια και δεν υπάρχουν παρά μόνο τα πράγματα. Αυτά που έχουν πράγματι σημασία ξαναπαίρνουν τη μορφή τους, επιζούν απ' τις καταστροφές των αναλύσεων της ημέρας. Ο άνθρωπος ενώνει ξανά τα κομμάτια του και ξαναγίνεται ήρεμο δέντρο.

Ο **ΑΝΤΟΥΑΝ ΝΤΕ ΣΕΝΤ-ΞΕΙΠΕΡΙ** γεννήθηκε το 1900 στη Λυών. Εργάστηκε ως πιλότος, συμβάλλοντας στη δημιουργία αεροπορικών ταχυδρομικών γραμμών, ως δοκιμαστής αεροσκαφών και ως ρεπόρτερ. Κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, υπηρέτησε ως πιλότος αναγνωριστικών πτήσεων των συμμαχικών δυνάμεων. Τον Ιούλιο του 1944 απογειώθηκε για ακόμη μία αποστολή. Δεν ξαναγύρισε ποτέ. Τα βιβλία του **Ο ΜΙΚΡΟΣ ΠΡΙΓΚΙΠΑΣ, ΝΥΧΤΕΡΙΝΗ ΠΤΗΣΗ, ΓΗΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ** και **ΠΟΛΕΜΙΚΟΣ ΠΙΛΟΤΟΣ** απέκτησαν δικαίως μια θέση στα αριστουργήματα της κλασικής λογοτεχνίας.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr

ISBN 978-960-274-150-4

9 789602 741504

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 01451

ΓΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΜΕ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ